

บทที่ 7

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปสาระสำคัญ

วิทยานิพนธ์นี้ได้กล่าวถึงการที่ภาษาในการบรรยายและอธิบายทางสังคมศาสตร์ มีการใช้คำแบบองค์รวม เป็นส่วนประกอบสำคัญ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือคำแบบองค์รวม และข้อเท็จจริงทางสังคม เหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับลัทธิองค์รวมแค่นั้น ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีได้เสนอให้ลดทอนคำแบบองค์รวม ข้อเท็จจริงทางสังคมและกฎสังคมอยู่ในรูปของพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล แม้ว่าข้อเสนอของลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีจะได้รับการยอมรับมาก ทว่าในทางปรัชญาแล้ว การลดทอนยังเป็นแนวคิดที่มีปัญหาทั้งในหลักการและการปฏิบัติ นอกจากนี้ข้อเสนอของลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีเรื่องการลดทอนยังวางอยู่บนแนวความคิดเรื่องเอกภาพแห่งศาสตร์ทั้งปวงซึ่งเป็นประเด็นทางปรัชญาที่ยังถกเถียงกันได้อีกมากและยังไม่มีคำตอบที่ทุกฝ่ายยอมรับ ส่วนข้ออ้างของลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีว่าลัทธิอื่นมีความเหนือกว่าในเชิงจริยธรรมโดยใช้ข้ออ้างเหตุผลเรื่องธรรมชาติมนุษย์นั้นก็ เป็นข้ออ้างเหตุผลที่ไม่สัมพันธ์กับประเด็น

ข้อเสนอแนะ

เท่าที่ผ่านมาไม่ว่าในทางปรัชญาหรือในทางสังคมศาสตร์นั้น ลัทธิองค์รวม ได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากและลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ในสังคมโลกปัจจุบันที่เกิดการล่มสลายของลัทธิสังคมนิยมยิ่งดูเสมือน เป็นข้อสนับสนุนลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธี วิทยานิพนธ์นี้ต้องการชี้ให้เห็นว่า เมื่อพิจารณากันจริง ๆ แล้ว ข้ออ้างเหตุผลที่สนับสนุนลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธียังเป็นข้ออ้างเหตุผลที่ได้แย้งได้มากในทางปรัชญา

วิทยานิพนธ์นี้ต้องการ เสนอว่า เราม่าจะยอมรับตามความคิดของวัตกินส์ว่า ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีเป็นเพียงข้อสมมติเบื้องต้น (postulate) ที่ช่วยส่งเสริมแนวทางการศึกษาโดยไม่อาจพิสูจน์ยืนยันได้ในเชิงประจักษ์ แต่เราไม่น่าจะยอมรับให้ลัทธินี้กลายเป็นเกณฑ์บังคับของการศึกษาในสังคมศาสตร์ดังที่วัตกินส์เสนอ แต่ควรถือว่าลัทธิองค์รวมเป็นข้อสมมติเบื้องต้นซึ่งมีสถานะเท่าเทียมกันและปล่อยให้มีการพัฒนาสังคมศาสตร์ขึ้นในหลาย ๆ แนวทาง โดยไม่จำเป็นต้องตัดแนวทางใดแนวทางหนึ่งออกไป สิ่งนี้น่าจะช่วยให้เกิดเสรีภาพทางความคิดที่ดีกว่า และไม่ทำให้เกิดการผูกขาดความเป็นศาสตร์ชั้นในทางสังคมศาสตร์ ซึ่งเสรีภาพทางความคิดนี้ก็เป็นที่ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีเน้นอยู่ตลอดเวลาว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาศาสตร์ทุกสาขา หากเราเห็นว่าสังคมศาสตร์ที่ดีไม่เพียงแต่อธิบายสังคม แต่ควรเสนอทางออกให้แก่สังคมด้วย สังคมศาสตร์ก็ควรเสนอแนวทางออกไว้ในหลาย ๆ แนวทาง ส่วนแนวทางใดจะได้รับการนำไปปฏิบัติในสังคมมิใช่หน้าที่ของนักสังคมศาสตร์หรือผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตัดสิน แต่ควรปล่อยให้เป็นการตัดสินใจของสามัญชนผู้เชี่ยวชาญหน้ากับปัญหามากกว่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย